

Sygn. akt II PSKP 37/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa J. Z.

przeciwko V. [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 czerwca 2021 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt XXI Pa [...],

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1 w części dotyczącej ryczałtów za noclegi w czasie podróży służbowej i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego;**
- 2. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Powód J. Z. wniósł o zasądzenie od pozwanego V. [...] sp. z o.o. w W. następujących kwot: (-) 13.672 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem diet za zagraniczne podróże służbowe; (-) 12.749 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem ryczałtów za noclegi w okresie od czerwca do listopada 2008 r.; (-) 1.447,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty tytułem kosztów dojazdu do Sądu w W. (I i II instancja); (-) 1.901,49 zł wraz z odsetkami od 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia pełnomocnika powoda; (-) 24,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty tytułem kosztów związanych z nadawaniem korespondencji.

W piśmie procesowym z dnia 15 czerwca 2018 r. powód rozszerzył powództwo, wnosząc o zasądzenie dodatkowej kwoty 3.690 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 maja 2016 r. do dnia zapłaty tytułem wydatków za obsługę prawną w sprawie o sygn. akt VII P [...] oraz w niniejszej sprawie, kwoty 4,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty tytułem wydatków związanych z nadawaniem korespondencji oraz kwoty 25.000 zł wraz z odsetkami tytułem zadośćuczynienia. Na rozprawie w dniu 11 lipca 2018 r. cofnął pozew co do kwoty 13 672 zł tytułem diet za zagraniczne podróże służbowe wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. W pozostałym zakresie podtrzymał powództwo, precyzując, że kwot 1.447,60 zł oraz 1.901,49 zł dochodził tytułem odszkodowania, zaś z tytułu wydatków poniesionych na nadawanie korespondencji w sprawie o sygn. akt VII P [...] oraz w sprawie niniejszej domaga się kwoty 77,38 zł.

Strona pozwana prezentowała dotychczasowe stanowisko w sprawie, podtrzymując wniosek o odrzucenie pozwu oraz zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w W. odmówił odrzucenia pozwu, umorzył postępowanie w zakresie roszczenia w wysokości 13.672 zł tytułem niedopłaty za delegacje zagraniczne, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że J. Z. był zatrudniony u pozwanego V. [...] sp. z o.o. z siedzibą w W. od 17 czerwca 2008 r., początkowo na podstawie umowy o pracę na okres próbny, następnie na podstawie umowy o pracę na czas

określony do 31 sierpnia 2008 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy, za wynagrodzeniem zasadniczym w kwocie 1.150 zł brutto, zaś pozostałe składniki wynagrodzenia miały być zgodne z regulaminem wynagradzania. Powód świadcząc pracę u pozwanego, wykonywał przewozy poza granicami kraju, na terenie Europy, samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Samochody te wyposażone były w miejsca do spania.

W pozwanej spółce w okresie zatrudnienia powoda obowiązywał Regulamin wynagradzania normujący kwestie związane z warunkami wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń mających związek z pracą pracowników pozwanego. Zgodnie z treścią § 16 Regulaminu, za czas podróży służbowej w kraju i poza jego granicami przysługuje pracownikowi dieta i inne należności (ust. 1). Pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza granicami kraju przysługują zryczałtowane należności z tytułu zagranicznej podróży służbowej zgodnie z czterema zasadami: kierowcom samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przysługuje dieta i ryczałt noclegowy wypłacany w łącznej wysokości 42 euro za dobę podróży (ust. 4 pkt. a); kierowcom samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wykonującym przewozy międzynarodowe w podwójnej obsadzie wypłacane jest 80% kwot, o których mowa w pkt. 4 lit. a (ust. 4 pkt. b). Powód zapoznał się z obowiązującym w spółce Regulaminem wynagradzania w dniu 12 czerwca 2008 r. Pozwany wypłacał powodowi w czasie zagranicznych podróży służbowych należności w kwocie po 42 euro za dobę, obejmujące diety i ryczałty noclegowe. W piśmie wręczonym powodowi w dniu 6 listopada 2008 r. pozwany rozwiązał łączącą strony umowę o pracę z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który upłynął 22 listopada 2008 r.

W dniu 2 kwietnia 2010 r. J. Z. wniósł pozew przeciwko V. [...] sp. z o.o. w W. o zapłatę należności z tytułu ryczałtu za noclegi, wynagrodzenia za przepracowane soboty i święta, godziny nadliczbowe, zwrot nieuznanych kosztów związanych z podróżą służbową i za czas dyspozycji wraz z odsetkami. W sprawie tej powód domagał się zasądzenia od pozwanego następujących należności pieniężnych obejmujących okres od czerwca do listopada 2008 r., które wraz ze skapitalizowanymi odsetkami ustawowymi: (-) tytułem ryczałtów za noclegi – 15.238

zł; (-) tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych – 2.988,77 zł; (-) tytułem dyżurów – 1.087,05 zł; (-) tytułem wynagrodzenia za pracę w soboty - 650,19 zł; (-) za niezrekompensowane niedziele z podróży służbowej - 180,04 zł; (-) tytułem zwrotu kosztów nieuznanych związanych z wydatkami służbowymi - 63,60 zł. W piśmie procesowym z dnia 3 lutego 2011 r. rozszerzył powództwo, wnosząc również o zasądzenie odsetek od wszystkich składników wynagrodzenia, ryczałtu za nocleg krajowy w dniu 7 sierpnia 2008 r. w kwocie 34 zł, zwrotu kosztów dojazdu na rozprawę w dniu 19 stycznia 2011 r. w kwocie 100,32 zł i zwrotu nieuznanego przez pozwanego kosztu biletu w kwocie 54,40 zł.

Wyrokiem z 14 września 2011 r. (sygn. akt VII P [...]) Sąd Rejonowy w W. zasądził od V. [...] sp. z o.o. w W. na rzecz powoda wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych w kwocie 1.078,98 zł; ryczałty z tytułu podróży służbowych w wysokości 12.749 zł oraz odsetki od niewypłaconych w terminie świadczeń z tytułu stosunku pracy w kwocie 5.179,20 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 16 lutego 2012 r. (sygn. akt XXI Pa [...]) uchylił powyższe orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd skierował strony do mediacji. W dniu 23 października 2012 r., na posiedzeniu mediacyjnym, strony zawarły przed mediatorem ugodę w zakresie godzin nadliczbowych i delegacji krajowych, ustalając, że: strona pozwana zapłaci powodowi kwotę 1.078,98 zł tytułem dodatkowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych wraz z odsetkami od daty ustania stosunku pracy do dnia wypłaty na konto powoda (pkt 1) oraz kwotę 69 zł wraz z odsetkami od daty ustania stosunku pracy do dnia wypłaty, która to kwota została wyliczona przez biegłą jako należność za delegacje krajowe, zaś pozwany wypłaci ją ze względu na niewielką wartość, a nie uznanie sposobu wyliczenia przez biegłego (pkt 2). Strony postanowiły, że kwoty te zostaną wypłacone powodowi w terminie 14 dni od daty zatwierdzenia ugody przez sąd (pkt 3), zaś ugoda kończyła wszelkie roszczenia między nimi związane z godzinami nadliczbowymi oraz delegacjami krajowymi wynikającymi ze stosunku pracy (pkt 4).

Postanowieniem z dnia 5 listopada 2012 r. (sygn. akt VII P [...]) Sąd w W. umorzył postępowanie w sprawie oraz zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty

procesu, a postanowieniem z dnia 8 marca 2013 r. odrzucił zażalenie na powyższe orzeczenie, jako wniesione po terminie. Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w W. odrzucił zażalenie powoda na postanowienie z dnia 8 marca 2013 r. z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych, a postanowieniem z dnia 28 maja 2013 r. odrzucił zażalenie powoda na postanowienie z dnia 29 kwietnia 2013 r., jako spóźnione. Postanowieniem z dnia 22 października 2013 r. (sygn. akt XXI Pz [...]) Sąd Okręgowy w W. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu w W. z dnia 28 maja 2013 r., w uzasadnieniu wskazując, że powód wniósł zażalenie na postanowienie z dnia 29 kwietnia 2013 r. po upływie ustawowego terminu. W piśmie procesowym wniesionym w dniu 31 października 2013 r. do Sądu Rejonowego w W. powód wniósł o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie tego Sądu w przedmiocie odrzucenia zażalenia na postanowienie Sądu z 29 kwietnia 2013 r. Postanowieniem z dnia 29 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w W. odrzucił wniosek powoda o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 28 maja 2013 r. Postanowieniem z 18 czerwca 2014 r. (sygn. akt XXI Pz [...]) Sąd Okręgowy w W., na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 29 listopada 2013 r., umorzył postępowanie w sprawie.

Powód korzystał z porad prawnych udzielonych przez doradcę prawnego dr. I. M. W. Za wykonaną usługę prawniczą z dnia 27 maja 2016 r. uścił na rzecz doradcy prawnego wynagrodzenie w kwocie 3.690 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że powództwo w ostatecznie zmodyfikowanej postaci podlegało oddaleniu, jako niezasadne.

Sąd wskazał, że ugoda mediacyjna, podobnie jak i ugoda sądowa, z uwagi na brak rozstrzygnięcia co do istoty sprawy nie korzysta na równi z prawomocnym wyrokiem z powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Wobec powyższego nie jest wyłączona możliwość wytoczenia powództwa między tymi samymi stronami o to samo roszczenie i już choćby z tego względu wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu nie zasługiwał na uwzględnienie. Sąd zauważył również, że zawarta pomiędzy stronami ugoda dotyczyła diet za służbowe podróże krajowe oraz wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, zatem jedynie roszczenia z powyższych tytułów zostały wyczerpane przedmiotową ugodą mediacyjną, co

wprost wynikało z jej treści. Natomiast powód w toku procesu dochodził od pozwanego zapłaty diet za odbyte zagraniczne podróże służbowe, ryczałtów za noclegi (nieobjętych powyższą ugodą) oraz o odszkodowanie i zadośćuczynienie, które nie były przedmiotem wcześniejszego rozpoznania przez Sąd. Powód na rozprawie w dniu 11 lipca 2018 r. cofnął pozew co do 13.672 zł dochodzonej tytułem niedopłaty za delegacje zagraniczne wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, wobec czego postępowanie w tym zakresie podlegało umorzeniu. Ostatecznie zmodyfikowane powództwo objęło zatem roszczenia o zapłatę kwoty 13.672 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem ryczałtu za godziny nadliczbowe, odszkodowania w kwotach 1.447,60 zł i 1.901,49 zł, kwoty 3.690 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w innej sprawie oraz kwoty 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Odnosząc się do roszczenia o zapłatę ryczałtów za noclegi, Sąd pierwszej instancji wskazał, że postępowanie w sprawie o sygn. akt VII P [...] zostało zakończone postanowieniem z dnia 5 listopada 2012 r. o jego umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., albowiem wobec zawarcia przez strony ugody przed mediatorem, wydanie wyroku stało się zbędne.

Zdaniem Sądu Rejonowego, ustalając datę, od której rozpoczynał ponownie bieg okres przedawnienia roszczenia o ryczałty za noclegi, należało wprost zastosować art. 295 § 2 k.p. Datą prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o sygn. akt VII P [...] był dzień 22 października 2013 r., kiedy to Sąd Okręgowy w W. wydała prawomocne postanowienie w przedmiocie zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 28 maja 2013 r. W tej dacie uprawomocniło się postanowienie z dnia 5 listopada 2013 r. o umorzeniu postępowania w sprawie. Co do późniejszego wniosku powoda o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 28 maja 2013 r. oraz wywołanego tymże wnioskiem postępowania wpadkowego, Sąd podzielił pogląd, zgodnie z którym samo złożenie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia nie wpływa na prawomocność orzeczenia. Podważenie prawomocności następuje jedynie w przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia takiego wniosku. Konkludując, Sąd uznał, że skoro postępowanie w sprawie o sygn. akt VII P [...] zostało prawomocnie zakończone w dniu 22 października 2013 r., to

od następnego dnia (23 października 2013 r.) ponownie rozpoczął bieg 3-letni termin przedawnienia roszczenia o ryczałty za godziny nadliczbowe. Powód wniósł pozew o to roszczenie w dniu 14 lipca 2016 r., a zatem przed upływem powyższego okresu. Tym samym podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia nie był skuteczny.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, w następstwie wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie K 11/15 (Legalis nr 1532913) brak było podstaw prawnych do uwzględnienia roszczeń powoda o zasądzenie na jego rzecz należności z tytułu ryczałtów za nocleg. Przepisy uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjne stanowią w przedmiotowej sprawie podstawę prawną roszczeń pozwu. W świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, obecnie ewentualną podstawą prawną do zasądzenia ryczałtów za nocleg na rzecz powoda mogłyby być jedynie uregulowania wewnętrzne obowiązujące u pozwanego pracodawcy, zapewniające kierowcom ryczałt za nocleg w określonej kwocie. Jednakże, jak wynika z treści obowiązującego u pozwanego aktu wewnętrznego, tj. Regulaminu wynagradzania, pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza granicami kraju przysługiwały zryczałtowane należności z tytułu zagranicznej podróży służbowej zgodnie z zasadami określonymi w tym akcie. Kierowcom samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (a takim był powód) przysługiwała dieta i ryczałt noclegowy wypłacany w łącznej wysokości 42 euro za dobę podróży (§ 16 ust. 4 lit. a Regulaminu). Pozwany w ramach autonomii pracodawcy uprawniony był do określenia w wewnętrznych aktach prawa pracy zasad przyznawania należności obejmujących ryczałty za noclegi oraz wysokości tychże należności. Jednocześnie, jak potwierdził sam powód, otrzymywał on należności w kwocie 42 euro za każdy dzień podróży służbowej. Nadto w świetle przytoczonego wcześniej postanowienia Regulaminu wynagradzania, nie potwierdziło się, jakoby kwoty te nie uwzględniały ryczałtów za noclegi. W niniejszej sprawie bezspornym było także, że pojazdy, które oddano do dyspozycji powoda w okresie jego zatrudnienia, były wyposażone w miejsce do spania. W rezultacie Sąd Rejonowy uznał, że brak było podstaw do uwzględnienia powództwa o zapłatę ryczałtów za noclegi.

W odniesieniu do roszczeń pozwu o zasądzenie kwoty 3.690 zł oraz odszkodowania w kwotach 1.447,60 zł i 1.901,49 zł Sąd wskazał, że kwoty te stanowiły w swej istocie koszty związane z prowadzeniem procesu w prawomocnie zakończonej sprawie o sygn. akt VII P [...]. Powód chcąc uzyskać od pozwanego zwrot wszystkich wydatków związanych z tym postępowaniem, dysponował możliwością złożenia w terminie określonym w art. 109 § 1 k.p.c. (tj. do zamknięcia rozprawy) stosownego żądania, o którym Sąd rozstrzygnąłby w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c.). Powód miał również możliwość ustalenia w ugodzie zawartej z pozwanym zasad zwrotu kosztów związanych z postępowaniem, co wyłaczyłoby możliwość wzajemnego zniesienia kosztów procesu (art. 104 k.p.c.). Natomiast wytaczanie odrębnego powództwa nie jest właściwym sposobem dochodzenia roszczeń z tytułu kosztów procesu prowadzonego w innej sprawie. Ponadto, jak wynika z art. 109 § 1 k.p.c., roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeśli strona najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia niełoży sądowi spisu kosztów albo nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. Sąd Rejonowy nie znalazł również podstaw do uwzględnienia tej treści żądania wywodzonego z art. 415 k.c. Powód nie udowodnił bowiem zaistnienia samej szkody, jak i faktu jej wyrządzenia z winy pozwanego. Zdaniem Sądu, wydatki ponoszone na pokrycie kosztów dojazdu oraz usług prawniczych w sprawie o sygn. akt VII P [...] miały charakter dobrowolny. Wynikały jedynie z przekonania powoda o konieczności stawienia na terminach rozprawy oraz zapewnienia sobie profesjonalnego zastępstwa procesowego. Wydatki te nie pozostawały w adekwatnym związku przyczynowym z działaniami strony pozwanej w tym procesie.

Odnosząc się do żądania o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 25.000 zł za pracę u pozwanego, Sąd Rejonowy podkreślił, że powód nie sprostął ciężącemu na nim ciężarowi dowodu. W toku procesu ustalono jedynie, że J. Z. od pewnego czasu odczuwał ból w prawym boku o niezdiagnozowanych przyczynach. Natomiast powód (reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika) nie przejawiał inicjatywy dowodowej w celu wykazania przesłanek warunkujących uwzględnienie roszczenia o zadośćuczynienie. Nie podjął próby udowodnienia, że z winy pozwanego miało dojść do jakichkolwiek działań, których adekwatnym

następstwem była krzywda (szkoda na osobie) doznana przez powoda. W toku procesu przywoływał jedynie subiektywne twierdzenia o uciążliwości sporów sądowych prowadzonych z byłym pracodawcą. Nadto w żaden sposób nie uzasadnił wysokości kwoty żądanej z tego tytułu. W konsekwencji roszczenie o zadośćuczynienie podlegało oddaleniu, jako nieudowodnione.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 24 stycznia 2019 r. oddalił apelację powoda od powyższego orzeczenia.

Sąd Okręgowy podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji oraz zaprezentowane przez ten Sąd wnioski w zakresie oceny prawnej. Zdaniem Sądu drugiej instancji, nieuzasadniony był zarzut naruszenia art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz. 879 ze zm.) w związku z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p. oraz art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991) i § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167). Jak bowiem słusznie zauważył pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na apelację, Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 24 listopada 2016 r. zakwestionował kaskadowe zastosowanie przepisów art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 16 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. W świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, obecnie podstawę prawną do zasądzenia na rzecz powoda należności z tytułu ryczałtów za noclegi mogłyby stanowić jedynie obowiązujące u

pracodawcy uregulowania wewnętrzne, zapewniające kierowcom ryczałt za noclegi w określonej kwocie. Z treści obowiązującego u pozwanego Regulaminu wynagradzania wynika zaś, że pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza granicami kraju przysługiwały zryczałtowane należności z tytułu zagranicznej podróży służbowej zgodnie z zasadami określonymi w tym akcie. Stosownie zaś do § 16 ust. 4 lit. a Regulaminu, kierowcom samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przysługiwała dieta i ryczałt noclegowy wypłacany w łącznej wysokości 42 euro za dobę podróży. W toku postępowania powód potwierdził, że otrzymywał należność w tej wysokości za każdy dzień podróży służbowej. Z przywołanego postanowienia regulaminu wynika jednocześnie, że kwoty te obejmowały również ryczałty za noclegi, a pojazdy, którymi dysponował powód w okresie zatrudnienia u pozwanego, wyposażone były w miejsce do spania. W rezultacie Sąd Okręgowy uznał, że w następstwie wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie K 11/15, brak było podstaw prawnych do uwzględnienia roszczeń powoda o zasądzenie na jego rzecz należności z tytułu ryczałtu za noclegi.

Ponadto Sąd Okręgowy stwierdził, że wprawdzie apelacja powoda nie zawiera żadnych zarzutów co do rozstrzygnięcia o roszczeniach o zasądzenie kwot 3.690,00 zł, 1.447,60 zł oraz 1.901,49 zł, jednakże z uwagi na wskazany w apelacji zakres zaskarżenia należało ocenić prawidłowość zastosowania przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa także w tej części. Zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy doszedł do słusznego przekonania, że powyższe kwoty stanowiły w istocie koszty związane z prowadzeniem procesu w prawomocnie zakończonej sprawie o sygn. VII P [...] . Tymczasem roszczenie o zwrot kosztów postępowania jest roszczeniem akcesoryjnym wobec roszczenia głównego i powinno być dochodzone w ramach postępowania dotyczącego roszczenia głównego.

Odnosząc się do żądania zadośćuczynienia w wysokości 25.000 zł, Sąd drugiej instancji wskazał, że powód w toku procesu, mimo ciążącego na nim zgodnie z art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p. ciężaru dowodu, nie wykazał żadnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Także w apelacji,

poza ogólnymi twierdzeniami o zasadności dochodzonego roszczenia, nie przedstawił jakichkolwiek okoliczności, które pozwalałyby na odmienną ocenę. Brak jest również zarzutów dotyczących oceny przeprowadzonych dowodów oraz ustalenia faktów, podczas gdy z ustalonego przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego nie wynika, aby zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy. Trafne jest zatem w tym zakresie rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji, uznające bezzasadność zgłoszonego roszczenia.

Od powyższego wyroku powód wywiódł skargę kasacyjną. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1) art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p., w sytuacji gdy mimo orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. K 11/15, Sąd winien był przyjąć, że skoro powód odbywał podróże służbowe, to dochodzone pozwem należności znajdują nadal podstawę prawną w stosunku do powoda jako pracownika w przepisach ogólnych kodeksu pracy, tj. w art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej; 2) art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, przez ich błędną wykładnię, a przez to niezastosowanie. Skarżący zarzucił także naruszenie przepisu postępowania – art. 328 § 2 k.p.c., przez jego rażące naruszenie, albowiem uzasadnienie kwestionowanego wyroku nie odpowiada wymaganiom przyjętym w tym przepisie, bowiem nie wyjaśniono w

nim w sposób stanowczy i jednoznaczny podstawy faktycznej zgłoszonego roszczenia o wypłatę ryczałtu za noclegi, co pozwoliłoby na jego prawną kwalifikację. W szczególności Sąd Rejonowy, a w następstwie Sąd Okręgowy nie ocenił, jaki charakter miały „zryczałtowane diety za diety i noclegi”, które pozwana spółka wypłacała powodowi w kwocie 42 euro na dobę na podstawie odpowiednich postanowień regulaminu wynagradzania. W tej sytuacji przedwczesne jest rozstrzygnięcie, czy pozwany pracodawca zapewnił powodowi bezpłatni nocleg przez udostępnienie mu w kabinie samochodu odpowiedniego miejsca do spania.

Z powołaniem na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania; ewentualnie wniósł o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i jego zmianę, przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda żądanych kwot, a także zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uwagi na zakres zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego oraz treść zarzutów podniesionych w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego, spór na obecnym etapie postępowania dotyczy prawidłowości zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia o roszczeniach J. Z. przeciwko V. [...] sp. z o.o. w W. o zapłatę ryczałtu za noclegi w czasie podróży służbowych kierowcy, odbywanych poza granicami kraju w okresie zatrudnienia powoda u pozwanej.

Analizę prawidłowości zaskarżonego wyroku wypada rozpocząć od przypomnienia, że immanentną cechą podróży służbowych są wydatki po stronie pracownika, które ostatecznie powinien zrekompensować pracodawca. Idea stosunku pracy opiera się na ryzyku ekonomicznym podmiotu zatrudniającego. Oznacza to, że jeśli decyzja pracodawcy (polecenie wyjazdu) powoduje powstanie dodatkowych kosztów po stronie pracownika, to obowiązkiem zatrudniającego jest ich zwrot. Dodanie do systemu prawa odrębnej definicji podróży służbowej kierowców modyfikuje jedynie kodeksowy zakres jej znaczenia. W żaden sposób nie tworzy wyjątku od zasady, że koszty podróży służbowej kierowcy nie będą zwracane. Wręcz przeciwnie, wprowadzenie odrębnej definicji oznacza objęcie nim

w sposób szerszy - niż dotychczas - określonej grupy osób wykonujących pracę podporządkowaną. W tej sytuacji brak regulacji (zasad zwrotu tych kosztów) w ustawie o czasie pracy kierowców obliguje do ich rekompensaty za pomocą powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy. Powszechnym przepisem prawa pracy jest art. 77⁵ § 1 k.p. Odwołanie do podstawowej regulacji prawa pracy jest naturalne, zwłaszcza że art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców nie obejmował swym zakresem tych unormowań.

Warto dodać, że pojęcie zwrotu kosztów podróży obejmuje: diety, zwrot kosztów przejazdów i dojazdów, noclegów i innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb. Stąd użyte przez ustawodawcę w art. 77⁵ § 3 k.p. sformułowanie "na pokrycie kosztów podróży" ma szeroki kontekst i obejmuje wszelkie koszty (należności), których rekompensaty może oczekiwać pracownik. Podstawowym kosztem, związanym z podróżą służbową, jest koszt noclegu.

Skoro ustawodawca nie uregulował, że wystarczającym (odpowiednim) miejscem do noclegu jest kabina samochodu, to nadal otwarty jest problem kompensaty kosztów noclegu. Nawet gdyby ustawodawca tak uregulował sporną kwestię, to nie zamyka to problemu, gdyż punktem odniesienia mogą być dalsze warunki minimalne, które nie powinny pomijać uzasadnionych wymagań kierowców. Przede wszystkim chodzi o rozdzielenie czasu pracy od czasu odpoczynku, czyli sfery zawodowej i prywatnej. W sytuacji kierowców zawodowych różnica ta się zatracą (śpią w samochodzie, w którym wykonują pracę). Nie trzeba uzasadniać, że warunki takiego noclegu (na leżance w samochodzie) różnią się od noclegu w hotelu (motelu) nie tylko co do określonego poziomu (choćby minimalnego) komfortu odpoczynku. Chodzi również o lepszą sprawność psychofizyczną, czyli większe bezpieczeństwo własne i innych uczestników ruchu drogowego. W tej materii należy przypomnieć treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r., I PZP 3/14 (OSNP 2015 nr 4, poz. 47), zgodnie z którą zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego w kabinie samochodu ciężarowego podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej

z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.). Sąd Najwyższy podejmując taką uchwałę w pełni podzielił argumentację prawną zawartą w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164). Przyjęto w niej, że zapewnienie pracownikowi, kierowcy samochodu ciężarowego, odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, co sprawia, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy. Jeśli zatem, w przypadku noclegu w pojeździe, pracownik ponosi jakiegokolwiek inne koszty, na przykład związane z dostępem do infrastruktury na parkingu, to ani w układzie zbiorowym pracy, ani w regulaminie wynagradzania, ani w umowie o pracę nie można wyłączyć obowiązku ich zwrotu pracownikowi.

Formuła § 16 rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r. (uprzednio § 9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r.) opiera się na zasadzie zwrotu kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem w ramach limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. Zaniechanie przedłożenia rachunku nie oznacza braku kosztów noclegu po stronie pracownika, a nocowanie w kabinie pojazdu nie może być uznane za zapewnienie bezpłatnego noclegu. Brak rachunku za nocleg oznacza, że pracownikowi przysługuje ryczałt. Racjonalność tego rozwiązania sprowadza się do tego, że faktycznie wybór należy do pracownika, który albo przedkłada rachunek, albo uzyskuje prawo do ryczałtu. W judykaturze wyrażono pogląd, że istota ryczałtu, jako świadczenia kompensacyjnego przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu,

polega na tym, iż świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia oderwane jest od rzeczywistego poniesienia kosztów (bo się ich nie dokumentuje) i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 164 i wskazane tam orzecznictwo). Literalnie rzecz ujmując, ryczałt przysługuje w razie nieprzedłożenia rachunku, czyli taka sytuacja jest kwalifikowana jako koszt nieudokumentowany, który nie znajduje pokrycia w fakturze VAT lub paragonie fiskalnym. Idąc dalej, taki nieudokumentowany koszt noclegu obejmuje nie tylko udostępnienie miejsca do spania, lecz także zapewnienie dostępu do pomieszczeń sanitarnych, zakupu i prania pościeli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2014 r., II PK 36/14, LEX nr 1567473).

Prawdą jest, że wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2206) Trybunał Konstytucyjny uznał, iż art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 z późn. zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Stan prawny, z jakim mamy do czynienia po wydaniu przytoczonego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, skłonił Sąd Najwyższy do szeregu wypowiedzi.

I tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15 (LEX nr 2242158) stwierdzono, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. (K 11/15) nie stosuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p., gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę. Pogląd ten zaaprobował Sąd Najwyższy w

wyrokach z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15 (LEX nr 2306366) i I PK 410/15 (LEX nr 2306367). Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017 r., I PK 309/15 (LEX nr 2273875) wskazano, że obowiązywanie u pracodawcy zakładowych unormowań dotyczących ryczału za noclegi w zagranicznej podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym, obliguje do ich stosowania, nawet jeśli stawki ryczału za nocleg były niższe od ustalonych przepisami wydanymi na mocy art. 77⁵ k.p., a pojazd był wyposażony w kabinę do spania. W następnym wyroku z dnia 28 marca 2017 r., II PK 28/16 (LEX nr 2323651) wyjaśniono, że w razie zapewnienia noclegu w kabinie pojazdu pracownikowi przysługuje ryczałt układowy, regulaminowy, umowny, a przy jego ustalaniu nie można pomijać jego innowacyjnego standardu w specjalnie do tego przystosowanych kabinach. Zatem dopuszczalne jest miarkowanie wysokości rekompensat w myśl art. 322 k.p.c. Interesujące rozwiązanie przyjął także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2017 r., I PK 122/16 (LEX nr 2312474), wskazując, że art. 77⁵ k.p. nadal ma odpowiednie zastosowanie do czasu uregulowania sprawy przez ustawodawcę, z tą różnicą, że chodzi o inne, bo "autonomiczne" rozumienie podróży służbowej. W dniu 30 maja 2017 r. zapadły również rozstrzygnięcia w sprawach I PK 154/16 (LEX nr 2353606) oraz I PK 148/16 (LEX nr 2319690), które dotyczą sytuacji uregulowania prawa do ryczału w postanowieniach dotyczących diet. Sąd Najwyższy rozważał, czy przyznane w regulaminie wynagradzania świadczenie, nazwane dietą i przekraczające wielokrotnie jej wysokość wynikającą z powszechnie obowiązujących przepisów, może zaspokajać należności pracownika także w strefie ryczału za noclegi.

Ostatecznie Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 października 2017 r., III PZP 2/17 (LEX nr 2379708) przyjął, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236,

poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167).

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego do pracowników - kierowców w transporcie międzynarodowym znajdują zastosowanie reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 77⁵ k.p. Zastosowanie tego przepisu, po wyeliminowaniu z obrotu prawnego art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, wynika z art. 5 k.p. i jego odpowiednika, czyli art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców. Ponieważ obecnie ustawa o czasie pracy kierowców nie dotyka spornej kwestii, oznacza to, że zastosowanie znajduje wprost, a nie odpowiednio, art. 77⁵ k.p. Z zestawienia art. 77⁵ § 2 i § 3 k.p. wynika, że dieta (za podróż krajową i zagraniczną) nie może być niższa od diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określonej dla pracownika "budżetowego", po drugie, nieuregulowanie lub niezgodnienie należności z tytułu podróży służbowej sprawia, że pracownikowi przysługują "odpowiednio" (a nie wprost) świadczenia z rozporządzenia wykonawczego. Systematyka regulacji zawartej w art. 77⁵ § 4 i § 5 k.p. w odniesieniu do art. 77⁵ § 3 k.p. nie pozostawia wątpliwości, że swoboda ukształtowania należności z tytułu podróży służbowych u pracodawców "prywatnych" jest większa. W przeciwnym wypadku zastrzeżenia co do wysokości diety z art. 77⁵ § 4 k.p., czy też konsekwencja braku uregulowania z art. 77⁵ § 5 k.p. nie byłyby potrzebne. Spostrzeżenie to potwierdza, że między zwrotami "warunki wypłacania" i "wysokość i warunki ustalania" nie można postawić znaku równości. O ile w sferze budżetowej należności przysługujące z tytułu podróży służbowej zostały ustabilizowane jednolitą reglamentacją, o tyle wobec pracodawców "prywatnych" posłużono się odmienną metodą. Dopuszcza ona zindywidualizowanie wysokości świadczeń i zróżnicowanie reguł kształtujących rozliczenie należności. Koszty noclegu mogą zostać w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę określone swobodnie (na podstawie art. 77⁵ § 3 k.p.) albo, że mają odpowiadać przynajmniej wartości przewidzianej w rozporządzeniu wykonawczym (w sytuacji opisanej w art. 77⁵ § 5 k.p.). Art. 77⁵ § 3 k.p. nie precyzuje postanowień koniecznych. Skoro autonomiczne

źródła prawa pracy (lub umowa o pracę) mają zawierać postanowienia dotyczące przysługujących pracownikowi należności, bo w przeciwnym razie przysługiwać będą "należności na pokrycie kosztów podróży służbowej według przepisów, o których mowa w § 2", to zrozumiałe staje się, że pracodawca "prywatny" ma obowiązek określić wszystkie składniki wymienione w rozporządzeniu wykonawczym (a właściwie w art. 77⁵ § 2 k.p.). Zwrot kosztów za nocleg powinien zatem znaleźć się w układzie zbiorowym pracy, regulaminie lub umowie o pracę. Istota ryczału jako świadczenia kompensacyjnego polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia oderwane jest od rzeczywiście poniesionych kosztów. W zależności od konkretnego przypadku kwota ryczału pokrywa więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione. Ryczałtowy sposób rozliczania ma na celu uproszczenie wzajemnych rozliczeń. Z punktu widzenia sądu rozpoznającego sprawę o zwrot kosztów noclegu w podróży służbowej kierowców oznacza to, że u pracodawcy "prywatnego" ryczałt za nocleg może być w układzie zbiorowym pracy, regulaminie lub umowie o pracę ustalony na niższym poziomie niż w rozporządzeniu dotyczącym sfery budżetowej, po drugie, że sąd ma prawo (obowiązek) szacunkowo badać, czy przyjęty pułap ryczału daje kierowcy realną możliwość zaspokojenia potrzeb noclegowych w godnych i regenerujących warunkach. W razie stwierdzenia, że wyznacznik ten nie został zrealizowany, należy rozważyć, czy pracownik nabywa prawo do zapłaty. Przy ustalaniu należnej kwoty trzeba uwzględnić indywidualne okoliczności sprawy, a gdy ścisłe ustalenie wysokości żądania nie jest możliwe lub nader utrudnione, sąd ma prawo skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 322 k.p.c.

Zaprezentowane dotychczas poglądy judykatury wyjaśniają problemy w płaszczyźnie mechanizmu ustalania prawa do ryczału za nocleg w sytuacji, gdy u pracodawcy nie było przepisów zakładowych (umownych) w przedmiocie spornego świadczenia, jak i sytuacji, gdy rozliczenie kosztów noclegu kierowcy zostało usankcjonowane w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania bądź umowie o pracę. Wspólnym mianownikiem cytowanych orzeczeń jest fakt, że sam nocleg w kabinie pojazdu, nawet o podwyższonym standardzie, nie niweczy

automatycznie zasadności żądania zasądzenia ryczałtów w związku z podróżą służbową, a może co najwyżej wpłynąć na jego wysokość.

Kierując się powyższą wykładnią obowiązujących przepisów Sąd Okręgowy słusznie skonstatował, że powód, jako kierowca zatrudniony w transporcie międzynarodowym, nie został pozbawiony prawa do noclegu umożliwiającego regenerację sił w godnych warunkach. Warunki takie z reguły nie są zapewnione przez udostępnienie miejsca do spania w kabinie pojazdu, który jest przez niego prowadzony. Wysokość należności z tytułu noclegów ustalona w toku postępowania pierwszoinstancyjnego i zaakceptowana w postępowaniu apelacyjnym dawała kierowcy możliwość zaspokojenia potrzeb noclegowych w warunkach godnych i pozwalających na regenerację sił. W ocenie Sądu Okręgowego, powołany w skardze o wznowienie postępowania wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, ostatecznie nie spowodował zatem konieczności weryfikacji zapadłych w sprawie orzeczeń Sądów pierwszej i drugiej instancji. Po wyroku tym nie stosuje się wprawdzie art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców z 2004 r., ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę, a tak się stało w rozpoznawanej sprawie. Roszczenia powoda o zasądzenie kosztów noclegu były zatem uzasadnione w świetle art. 77⁵ k.p. w związku z art. 5 k.p. (art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców). Należność z tego tytułu została wyliczona według stawek obowiązujących w sferze budżetowej. Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze to, że sumy, które były wypłacone powodowi z tytułu odbytych podróży służbowych, nie obejmowały ryczałtów za noclegi. Obowiązujący jedynie w spółce Regulamin Wynagradzania z dnia 16 czerwca 2010 r. odnosił pojęcie "dieta" do kosztów wyżywienia. Brak było podstaw do nadania temu pojęciu szerszego znaczenia.

Zaprezentowana przez Sąd Okręgowy wykładnia obowiązujących przepisów i ich subsumcja do stanu faktycznego sprawy pozostaje zatem w sprzeczności z poglądami prawnymi wyrażanymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a co do kosztów postępowania na mocy art. 108 § 2 k.p.c. w związku z

art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku. Natomiast wobec braku jakichkolwiek zarzutów kasacyjnych dotyczących rozstrzygnięcia przez Sąd drugiej instancji o pozostałych roszczeniach powoda, skarga kasacyjna w tym zakresie podlega oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ k.p.c.

a.s.